

ŽENIJNÍ PRŮZKUM V PRVNÍ OBRANNÉ OPERACI

Problematické ženíjního průzkumu byla v posledních letech věnována poměrně malá pozornost. Úkoly ženíjního průzkumu ustoupily do pozadí a spolu s nimi stagnoval i rozvoj jejich technických prostředků. Částečně se snížil požadavek na výběr a kvalitu ženistů průzkumníků. Zrámcováním určitého počtu ženíjních průzkumných jednotek se vytratilo praktické procvičování vedení ženíjního průzkumu i při cvičeních s vojsky na všech stupních.

Tento článek je proto odrazem současného stavu, získaných zkušeností u vojsk a studia dostupných materiálů. Moje některé úvahy jsou o možných směrech vývoje ženíjního průzkumu.

Organizace a vedení ženíjního průzkumu budou ovlivněny charakterem prvních operací v počátečním období války (POV), které budou obrannými operacemi. Úkol – spolehlivě zabezpečit odrazení agrese, zásadním způsobem ovlivňuje celou oblast vojenského zpravodajství, klade na organizaci i vedení operačního a taktického průzkumu značné nároky. Tato skutečnost se musí projevit ve zdokonalování organizační struktury ženíjních průzkumných jednotek, v jejich vybavování moderní technikou a novými metodami výcviku.

Úsilí ženíjního průzkumu v přípravě obranné operace musí být zaměřeno na včasné zjištění ženíjních opatření nepřítele k zahájení agrese. Patří k nim zvýšená průzkumná činnost na státní hranici (SH), úprava cest směřujících k přechodům SH, zabezpečení náhradních přemostění, průzkum stálých zařízení pro ničení i studní k ukládání jaderných min, soustřeďování, odtarasování prostředků u jednotek prvního sledu. K získávání těchto informací bude pravidelně využíváno poznatků získaných agenturním, vzdušným a speciálním průzkumem.

Úsilí ženíjního průzkumu u vojsk je soustředěno na průzkum budování jednotlivých obranných pásem, zatarasování a pozorování na státní hranici, na brody se zpevněnou vozovkou ze silničních panelů a stálá zařízení pro ničení. Převážná část úkolů bude spojena s podrobným ženíjním průzkumem, jehož cílem bude zpřesnění údajů operačního charakteru a získání potřebných průzkumných údajů ke konkrétním ženíjním úkolům.

K vedení ženíjního průzkumu na SH se vytváří ženíjní pozorovací hlídky (ŽPoH), které budují skrytá pozorovací stanoviště. Úkolem ŽPoH je vést nepřetržité pozorování uskutečňovaných ženíjních opatření nepřítele a terénu. V pásmu armády je možné ze ženíjní průzkumné rotý ženíjní brigády vyčlenit 2 až 3 ŽPoH, z toho jednu jako ženíjní stanoviště pro pozemní fotografování. U vševojskové divize se bude vyčleňovat 1 až 2 ŽPoH. V pásmu armády lze tedy vyčlenit celkem 5 až 9 ŽPoH. Některé z armádních ŽPoH budou i po zahájení agrese plnit úkol na svých stanovištích. Proto bude nezbytné vybavit hlídky spojovací i jiným materiálem, dokonale vybudovat a zamaskovat pozorovací stanoviště. Bude výhodné zřídit toto stanoviště s výhledem na přechod přes státní hranici.

Plně není dosud využíváno fotografování ani při vzdušném ženíjním průzkumu. Snímkování z pomalu letícího vrtulníku, bezpilotního letounu nebo motorového závěsného kluzáku (rogala), při výšce letu do 100 m, umožňuje věrohodné snímkování terénu.

Ženíjní průzkum terénu pro plnění odborných úkolů ženíjního vojska (cesty, zátaras, vodní překážky atd.) v hloubce vlastní operační sestavy vyžaduje využití i dalších prostředků

vzdušného průzkumu. Fotografování, jako druh ženijního průzkumu, je při výcviku opomíjeno především pro nedostatečné vybavení ženijních průzkumných jednotek potřebnými fotoaparáty, neboť je u armádního ženijního kompletu pouze jeden ve vybavení ženijní průzkumné roty ženijní brigády. Dle mého názoru, je nutné zvýšit počet fotoaparátů tak, aby u ženijní brigády byly tři a u ženijních praporů dva kusy.

Spolu s tím je nezbytné zvýšit počet nebo kapacitu zařízení pracovišť ke zpracování fotografií a upravit programy výcviku ženijních průzkumných jednotek.

Ke sběru informací se na každé dvě až tři ŽPoH a 1 až 2 ŽHpt (ženijní průzkumná hlídka pro fotografování) vytváří stanoviště pro přijetí hlášení (SPH), kde je velitel čety, je zřízeno 2 až 3 km od nejvzdálenější hlídky. Proto je nutné volit působení ženijních průzkumných orgánů na jednotlivých směrech. V blízkosti SPH je vytyčována plocha pro přistání vrtulníků. Průzkumné údaje od hlídek sbírá kurýr v pravidelných intervalech, předává je velitelskému stanovišti ženijní brigády. Údaje se porovnávají – získané vzdušným i pozemním průzkumem.

V přípravě obranné operace se vede pečlivý ženijní průzkum nepřítele s cílem:

- zjistit opatření jím uskutečňovaná při opevňování a maskování prostorů zaujímaných vojsky.

- stanovit místa, čas a způsoby odminování terénu a zřizování průchoď v zátarasech, zvláště před předním okrajem.

- upřesňovat směry a charakter úpravy nových cest a přepravišť.
- zjistit prostory soustředění přepravních a odtarasovacích prostředků.
- upřesnit sestavu ženijního vojska nepřítele.
- možnost využití místních zdrojů.

V průběhu obranné operace ženijní průzkum:

- upřesňuje organizaci a vybavení ženijního vojska nepřítele.
- zjišťuje způsoby a prostředky používané k překonávání zátarasů, překážek, možnosti k úpravě a zřizování zátarasů.

- zjišťuje místa ukládání jaderných min s důrazem na směry protiztečí a protiúderů našich vojsk.

- určuje charakter a stupeň rozrušení terénu, závalů, požárů, které vznikly v místech po jaderných úderech, vyhledává nejvhodnější směry k jejich překonávání nebo obejití.

V přípravě i průběhu obranné operace je nepřítel v prostorech rozmístění pozorován a fotografován prostředky ženijního vojska z letounů, vrtulníků i ženijních stanovišť pro pozemní fotografování.

Po zahájení agrese je nutné vést průzkum všemi silami a prostředky frontu, armád, divizí a útvarů bez omezení. průzkumové zprávy získávat všemi způsoby tak, aby se vzájemně doplňovaly.

Organizace ženijního průzkumu armády

Přímými organizátory ženijního průzkumu vedeného na základě rozhodnutí vševojskového velitele, štábu armády a nadřazeného NŽV frontu, jsou náčelník ženijního vojska armády (NŽV), velitel ženijního svazku a velitelé ženijních útvarů.

NŽV armády stanovuje jaké informace je nutné získat v jakých termínech, cíle a úkoly ženijního průzkumu, síly, prostředky, plánování jednotlivých opatření včetně součinnosti s vojskovými a ostatními druhy průzkumu; zabezpečuje součinnost průzkumných jednotek ženijního vojska se zpravodajským náčelníkem armády. Opatření vyjadřuje v Plánu ženijního zabezpečení s vyjádřením hlavního úsilí.

Organizace nejdůležitějších úkolů a opatření ženijního průzkumu se zahrnují do Plánu průzkumu armády.

Požadavek na vzdušné fotografování, vzdušný průzkum a k získání potřebných údajů v hloubce sestavy nepřítele, předává NŽV armády náčelníkovi zpravodajského oddělení (NZO). NŽV armády úzce spolupracuje s NZO v otázkách začleňování sil ženijního průzkumu do průzkumných orgánů vševojskového průzkumu. V plném rozsahu využívá informací a získaných zpráv vševojskového průzkumu o nepříteli.

V ženijním kompletu vševojskové armády jsou organicky začleněny ženijní průzkumná rota a osm ženijních průzkumných čet. U vševojskového svazku jsou u ženijního praporu organicky začleněny 2 ženijní průzkumné čety. Podle počtu divizí může být v armádě celkem 18 až 20 ženijních průzkumných jednotek. Ženijní průzkumné roty (žpžr) ženijní brigády jsou předurčeny k vedení ženijního průzkumu v celém pásmu armády. Činnost ženijní brigády je v souladu s Plánem ženijního zabezpečení operace NŽV armády, úkol jí stanovuje NŽV ve svém bojovém nařízení.

Bojový úkol ženijní průzkumné rotě vydává velitel ženijní brigády ve svém rozhodnutí. Činnost žpžr ovlivňuje náčelník štábu a starší důstojník pro průzkum.

Ženijní průzkumná rota je složena ze dvou ženijních průzkumných čet a družstva potápěčů. Je vybavena 4 vozidly a 6 kolovými obrněnými transportéry, k fotografování je žpžr vybavena fotoaparátem a zařízením pro zpracovávání snímků, třemi soupravami pro průzkum a čtyřmi potápěčskými soupravami.

K vedení ženijního průzkumu vytváří rota 6 až 8 ženijních průzkumných hlídek nebo 8 až 10 ženijních pozorovacích hlídek. 1 až 2 ženijní hlídky pro fotografování, 1 až 2 ženijní důstojnické průzkumné hlídky a vyčleňuje ženisty do 4 až 6 ženijních průzkumných skupin. Z družstva potápěčů mohou být zesíleny až dvě ženijní průzkumné hlídky k vedení ženijního průzkumu na úsecích vodních překážek vhodných pro jízdu tanků pod vodou nebo ostatních druhů přepravišť. Působí po četách a družstvech. Jednotkám nebo průzkumným orgánům velí za boje velitel roty. Získané průzkumné zprávy předává podle důležitosti a pilnosti štábu brigády starší důstojník pro průzkum, který je vyhodnotí a předá NŽV armády.

Ženijní průzkumné hlídky nebo skupiny, spolupůsobící s vševojskovým průzkumem v hloubce sestavy nepřítele, jsou speciálně připravovány za řízení zpravodajského oddělení armády.

Ženijní průzkumná rota ženijní brigády svým organickým složením, materiálním a technickým vybavením není plně schopna plnit současné požadavky kladené na ženijní průzkum. Vysoká dynamika boje, nasycenost průzkumných prostředků nepřítele, nedostatek času při rozhodování kladou zvýšené nároky na získávání průzkumných zpráv. Tyto požadavky se odrážejí i v novém pohledu na ženijní průzkum. Jeho technické vybavení vyžaduje radikální změny. Domnívám se, že by bylo vhodné, aby pro ženijní průzkum bylo zavedeno ženijní průzkumné vozidlo, např. BVP, které by mělo mít laserový dálkoměr, navigační zařízení, televizní a termovizní kamery, penetrometr únosnosti terénu, sklonoměry, echografy, motorové rogallo, bezobslužné plovoucí vozidlo k prozkoumávání terénu a vodních překážek, video-záznamový systém, počítač na třídění a vyhodnocování dat, dokonalý spojovací systém. Nezbytně by bylo zapotřebí také zvýšit odbornou připravenost velitelů a vycvičenost ženistů – průzkumníků.

...určit ženijní jednotky manévru zátarasy..., zřizování uzlů zátarasů v taktické hloubce obrany, ničení, průzkumu a překonávání minových polí.

(Rozkaz ministra národní obrany ČSSR pro přípravu vojsk ČSLA ve výcvikovém roce 1988–1989)
